

VISIEDOCUMENT AFDELING KINDER- EN JEUGDPSYCHIATRIE

2015-2020

Visie op de kinder- en jeugdpsychiater

De kinder- en jeugdpsychiater is maatschappelijk betrokken!

Kinderen en jongeren ¹ met psychische problemen hebben recht op professionele diagnostiek en gepaste hulp. De kinder- en jeugdpsychiater komt op voor de belangen van het psychiatrisch kwetsbare kind en zijn ouders door een actief maatschappelijk georiënteerde houding. Hij ² laat zijn maatschappelijk engagement in de praktijk zien door zich te verbinden met het hele veld en zijn verantwoordelijkheid te nemen voor het doelmatig inzetten van beschikbare

middelen. Als ondernemende en zelfbewuste professional komt de kinder- en jeugdpsychiater op voor zijn vak, ten behoeve van die kinderen en hun gezinnen die gezien hun psychiatrische kwetsbaarheid recht hebben op gepaste hulp.

¹ De term 'kinderen en jongeren' wordt verder in het document ingekort tot 'kinderen'.

² Hij kan in het gehele document ook worden gelezen als zij.

Wat doet een kinder- en jeugdpsychiater?

Een kinder- en jeugdpsychiater is de medisch opgeleide specialist die werkzaam is in het veld van de jeugdhulp. Hij onderzoekt kinderen met complexe, ernstige psychische problemen en behandelt en begeleidt hen en hun ouders. Met ernstige, complexe problemen wordt bedoeld dat er meerdere problemen zijn op verschillende gebieden (bijvoorbeeld psychische, lichamelijke en/of gezinsproblemen).

Deze problemen hebben tot gevolg dat een kind niet goed meer kan functioneren thuis, op school en/of in de buurt en dat het kind en zijn omgeving ernstig lijden.

Een belangrijk onderdeel van het werk van de kinder- en jeugdpsychiater is de beoor-

deling of problemen waarvoor een kind (bijvoorbeeld op advies vanuit school, de huisarts of op eigen verzoek van de ouders) wordt verwezen, beschouwd moeten worden als afwijkend gedrag of passen bij de - voor de leeftijd - normale variant van de ontwikkeling. Ieder kind is - gelukkig- verschillend, en het ene kind ontwikkelt zich anders dan het andere.

De behandelingen die uitgevoerd worden door een kinder- en jeugdpsychiater kunnen bestaan uit zowel sociale, psychologische als medische interventies zoals psychotherapie of medicatie waarbij vaak (of indien nodig) ook school of het hele gezin betrokken wordt.

Uitgangspunt hierbij is gepaste hulp, zoveel als nodig en zo weinig als mogelijk, waarbij het gaat om goed aan te sluiten bij de hulpvraag van ouders en kind. Hiertoe werkt de

kinder- en jeugdpsychiater samen met ouders om tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen waarbij het herstel van het kind en verantwoord ouderschap voorop staan.

Wat onderscheidt de kinder- en jeugdpsychiater van andere disciplines?

Hoe complexer en ernstiger de psychische problemen zijn – bijvoorbeeld bij gevaar voor zelfdoding of ernstig onregelmatig gedrag door een psychose - hoe meer de kinder- en jeugdpsychiater betrokken moet worden. Door zijn opleiding tot arts is hij gewend om diagnoses te stellen, behandelbeleid te maken en knopen door te hakken.

De kinder- en jeugdpsychiater is als enige bekwaam om te beoordelen of en welke medicatie kan worden voorgeschreven bij psychische problemen van kinderen.

Ook heeft hij de bevoegdheid te onderzoeken of in specifieke situaties dwangmaatregelen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld door een geneeskundige verklaring voor een gedwongen psychiatrische opname af te geven.

De kinder- en jeugdpsychiater heeft zowel kennis van psychische problemen van kinderen, als van psychische problemen bij ouders. Dit is van grote meerwaarde om de draagkracht en draaglast van ouder(s) en het gezin in te kunnen schatten, en in het verlengde daarvan de benodigde zorg.

Hoe verhoudt de kinder- en jeugdpsychiater zich tot de wetenschap?

Voor de kinder- en jeugdpsychiatrie is de wetenschappelijke onderbouwing van diagnostiek en behandeling van groot belang. De kinder- en jeugdpsychiater houdt zich op de hoogte van de nieuwste inzichten en past deze toe in de praktijk. Het hoge niveau van het wetenschappelijk onderzoek in de

Nederlandse kinder- en jeugdpsychiatrie kan binnen de jeugdhulp van grote waarde zijn. Door de combinatie van klinische ervaring en wetenschappelijke kennis kan de kinder- en jeugdpsychiater adviseren over beleid in de jeugdhulp en bijdragen aan multidisciplinaire kwaliteitsstandaarden.

Met wie werkt de kinder- en jeugdpsychiater samen in de jeugdhulp?

De andere professionals in het veld van de jeugdhulp zijn belangrijke partners zonder wie de kinder- en jeugdpsychiater zijn werk niet goed kan doen. Omgekeerd kunnen die andere professionals in het veld hun werk niet goed doen als zij geen beroep kunnen doen op de kinder- en jeugdpsychiater.

Daarom moet de kinder- en jeugdpsychiater zichtbaar en laagdrempelig beschikbaar zijn. De kinder- en jeugdpsychiater werkt

intensief samen met gedragswetenschappers (psychologen en orthopedagogen) en andere professionals werkzaam in de jeugdhulp (zoals verpleegkundigen, socio- en vaktherapeuten en maatschappelijk werkenden).

De kinder- en jeugdpsychiater is op verschillende manieren betrokken bij de hulp aan kinderen en hun ouders: als hoofdbehandelaar, medebehandelaar en als consultant (bijvoorbeeld voor de buurt- of wijkteams).

Met welke andere artsen werkt de kinder- en jeugdpsychiater samen?

Met de psychiaters die werkzaam zijn in de volwassenpsychiatrie; kinderen met psychische problemen worden immers volwassen. Daarnaast kunnen ouders zelf psychische problemen hebben.

Met de jeugdarts; kinderen worden op vaste momenten in hun ontwikkeling en op verzoek gezien door de jeugdarts, soms als enige, op het consultatiebureau, op school en in de wijkteams.

Met de huisarts; lichamelijke en psychische problemen beïnvloeden elkaar én kinderen

met psychische problemen worden vaak als eerste door de huisarts gezien.

Met de andere medisch specialisten; kinderen met lichamelijke problemen hebben een grotere kans op psychische problemen en omgekeerd vergroten psychische problemen de kans op ziekte en verkleinen de kans op genezing.

Ook kan de kinder- en jeugdpsychiater aan hen advies geven over wilsbekwaamheid van kinderen.

Hoe word je kinder- en jeugdpsychiater?

Om kinder- en jeugdpsychiater te worden moet je eerst de opleiding tot arts volgen. De studie geneeskunde duurt zes jaar, in de laatste drie jaar loop je als co-assistent diverse stages in verschillende ziekenhuizen waarin je onder begeleiding van een medisch specialist leert patiënten te onderzoeken en te behandelen.

Na je artsdiploma te hebben gehaald kun je je verder specialiseren in een medisch specialisme zoals interne geneeskunde, chirurgie, kindergeneeskunde, en psychiatrie. Veel artsen hebben voordat ze met een specialisatieopleiding starten al één of meerdere jaren in een ziekenhuis gewerkt als basisarts (arts niet in opleiding tot specialist: ANIOS).

De opleiding tot kinder- en jeugdpsychiater duurt viereneenhalf jaar. De opleiding vindt plaats in een universitair ziekenhuis of een instelling voor geestelijke gezondheidszorg (ggz) die erkend zijn om artsen op te leiden tot psychiater (arts in opleiding tot specialist: AIOS). De opleidingsplekken worden regelmatig beoordeeld of hun opleiding voldoet aan de in Nederland geldende eisen, bijvoorbeeld aan de kwaliteit van de begeleiding door wat we noemen supervisors (psychiaters met veel ervaring) en hun wetenschappelijke kennis.

Net als in andere opleidingen tot medisch specialist, leer je het vak door tegelijkertijd te leren en te werken. In de eerste tweeënhalf jaar onderzoek je en behandel je veel, vooral volwassen patiënten met allerlei verschillende soorten psychische (en vaak ook lichamelijke) problemen. In de laatste twee jaar kan je kiezen of je je verder verdiept in volwassenenpsychiatrie, ouderenpsychiatrie of kinder- en jeugdpsychiatrie.

In de opleiding tot kinder- en jeugdpsychiater leer je kinderen en jongeren van 0-23 jaar met complexe psychische problemen én hun ouders (en andere gezinsleden) te onderzoeken, te behandelen en te begeleiden. Hiervoor loop je stage in diverse settings.

Als een kinder- en jeugdpsychiater klaar is met de opleiding, heeft hij dus ruime praktijkervaring en grondige wetenschappelijke kennis van zijn vak. Hij kan gaan werken in verschillende settings, bijvoorbeeld: op een (gesloten) klinische afdeling, een polikliniek, in een instelling voor kinderen met psychische problemen én een verstandelijke beperking (LVB), in een instelling voor kinderen die psychische problemen hebben én in aanraking zijn geweest met justitie (forensische psychiatrie), als consulent in een ziekenhuis of in een zelfstandige gevestigde praktijk.

Afdeling Kinder- en jeugdpsychiatrie

van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie

www.nvvp.net/kinder-en-jeugdpsychiatrie